

ואלו אם עלו ירדו, ואפילו שהם כשרים מפני שאין להם שייכות למזבח: בשר קדשי קדשים, ובשר קדשים קלים, ומותר העומר¹³⁶² ושתי הלחם, ולחם הפנים, ושיירי מנחות, והקטורת שעלתה על מזבח החיצון, שאינה ראויה לו.

הצמר שבראשי כבשים¹³⁶³, ושער שבזקן תישים של עולה והעצמות, והגידים, והקרנים, והטלפים, בזמן שהם מחוברים יעלו, שנאמר: "וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַמִּזְבֵּחַהּ". פירשו לא יעלו, שנאמר: "וְעֵשִׂיתְּ עֲלֵתֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהַדָּם".

גמרא

כרבי שא' שאם העצמות והגידים פירשו ירדו אפ' הם בראש המזבח תנו רבנן, נאמר: "וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַהּ" בא לרבות שצריכים להקטיר גם את העצמות, הגידים, הקרנים, והטלפים. ומהכתוב "וְעֵשִׂיתְּ עֲלֵתֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהַדָּם" לומדים, שאם הם פירשו מהבשר לא מקטירים אותם. ומכל מקום אין מצווה לחולצם שנאמר "וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַהּ", כיצד? אם הם מחוברים לבשר יעלו למזבח, ואם פירשו, אפילו אם הם בראש המזבח ירדו.

"ועשית עולותיך הבשר והדם" מחזירים ויהתנא שאומר שהעצמות, הגידים, הקרנים, והטלפים שפירשו מהבשר עיכולי עולה ולא גידים ועצמות שעלו למזבח ירדו הוא רבי¹³⁶⁴. ששנינו בברייתא, נאמר: "וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַהּ" בא לרבות שצריכים להקטיר את העצמות, הגידים, הקרנים, והטלפים אפילו אם פירשו. והכתוב "וְעֵשִׂיתְּ עֲלֵתֶיךָ הַבֶּשֶׂר וְהַדָּם" בא לומר שמחזירים למזבח עיכולי עולה, בשר עולה

¹³⁶² מותר העומר אינו בכלל שירי מנחות שהוא חלוק מהן, שבא להתיר מן החדש ומן השעורים. שתי הלחם באים חמץ, ולחם הפנים אין נקטר בהם אלא שני בויכי לבונה. תוס'.

¹³⁶³ שבראשי כבשי של עולה שהראש אינו בכלל הפשט וקרב עם עורו כמה שא' בחולין (כז) אין לי אלא נתחים שישנן בכלל הפשטה וישנן בכלל הקטרה. מנין לרבות את הראש שכבר הותז בשחיטה, שאע"פ שאינו בהפשטה ישנו בהקטרה. ת"ל כו' ויש צמר בגובה ערפו אצל ראשו. רש"י.

¹³⁶⁴ רש"י פירש שהמשנה אומרת שעצמות שפירשו לא עלו היא סוברת שגם אם עלו ירדו, והמשנה היא כרבי. ור"י פ' שהמשנה היא דוקא כחכמים שממה ששנינו לא יעלו משמע שאם עלו לא ירדו. תוס'.

שהתחיל להתעכל ופקע מעל המזבח, ולא מחזירים למזבח עיכולי גידים ועצמות¹³⁶⁵. רבי אומר, כתוב אחד שאומר "וְהִקְטִיר הַפֶּהוּ אֶת הַכֹּל הַמִּצִּיחָה" וכתוב מיעט "וְעִשִּׂיתָ עֲלֵתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם", אלא אם העצמות והגידים מחוברים לבשר יעלו. ואם פירשו, אפילו הם בראש המזבח ירדו.

ר' זירא א' לא שנו אלא כשפירשו
כלפי מטה
אמר רבי זירא, שלא שנו שעצמות וגידים שפירשו ירדו מעל המזבח אלא כשפירשו והתרחקו מהמערכה. אבל אם פירשו לצד המערכה, אינה פרישה אלא התקרבות לעיכול של האש, ולא ירדו¹³⁶⁶. שואלת הגמרא, האם אפשר לומר שאפילו אם הגידים והעצמות פירשו לא ירדו מהמזבח? אלא אמר רבה, שכך אמר רבי זירא, לא שנו שאם פירשו ירדו אבל הם עדיין בכלל קדשים, אלא כשפירשו לאחר זריקה, מכיון שבשעת הזריקה היו מחוברים הזריקה קבעה אותם למזבח. אבל אם פירשו לפני הזריקה, כיון שבשעת הזריקה לא היו בני הקטרה על המזבח הזריקה התירה אותם להדיוט, ואפשר לעשות מהם אפילו קתות לסכינים^{1367 1368}.

כר"י שא' משום ר' ישמעאל
שלומדים בגז"ש מאשם
ורבה סבר לה כמו שאמר רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל, לומדים שהעצמות של העולה מותרות לשימוש הכהנים בגזירה שווה מאשם "לו יִהְיֶה" "לו יִהְיֶה". כמו שעצמותיו של האשם מותרות^{1369 1370}, אף העצמות של העולה מותרות. והמילים "לו יִהְיֶה" שכתובות בעולה הם מותרות, שאם לא כן היה אפשר להקשות שאי אפשר ללמוד את העצמות עולה מעצמות אשם מפני שבשרו של האשם מותר באכילה לכהנים.

1365 ולעיל (דף פג:): צריכים לרבות פוקעין מהעולה משום שמכאן לא יודעים אלא בעודם על המזבח אבל למטה לא. תוס'.

1366 גירסת רש"י היא שלמטה פי' לצד חוץ אבל למעלה פי' לצד המערכה. ויש ספרים שגרסו פירשו לא יעלו, והדברים נאמרו על המשנה. והק' תוס' מה שייך קריבה לעיכול בדבר שהוא למטה בקרקע. תוס'.

1367 כמו שהתירה את הבשר לגבי מזבח התירה גם את העצמות למה שהן עומדות הנאת כהנים כרבי ישמעאל. רש"י.

1368 רבנו פירש את מה שאמרו בפ' ראוהו ב"ד (ר"ה דף כח.) שופר של עולה לא יתקע כשהפירשו לדמי עולה, וכן של שלמים שהפירשו לדמי שלמים. ובדמי שלמים אין בהם מעילה כמו שא' בפסחים (דף כז:): הכא בעצי שלמים עסקינן. מיהו והתוס' שואלים למה צריכים להעמיד בדמים הרי אפ' לומר שמדובר בפירש מחיים או פירש קודם זריקה כל זמן שלא נזרק הדם. תוס'.

1369 שהרי אף בשרו מותר ובשריפה לא שייך נותר אלא בדבר שהוא בר אכילה. רש"י.

1370 רש"י פירש מה אשם עצמותיו מותרין שהרי אף בשרו מותר וכל שכן עצמותיו. ורש"י הקשה על פירוש זה לקמן (דף צח.) וכתב שהדבר נלמד ממה שכתוב באשם "לו יהיה". תוס'.

אין מועלים בעצמות של עולה
שפירשו לפ' זריקה

הקשה רב אדא בר אהבה על רבה מהברייתא
ששנינו, עצמות קדשים הנאכלים כחטאת

ואשם, יש בהם איסור מעילה לפני זריקת הדם, ולאחר זריקה אין
מועלים בהם. ובעצמות של עולה מועלים לעולם? עונה הגמרא,
שצריכים להגיה בברייתא ולגרוס שבעצמות של עולה שפירשו לפני
זריקה אין מועלים, ושפירשו לאחר זריקה מועלים בהן לעולם. ומביאה
הגמרא שרבי אלעזר חולק על רבה וסובר שאם פירשו לפני הזריקה
מועלים בהם לעולם, מפני שאחרי שפירשו אינם בני הקטרה והזריקה
לא הועילה להוציאם מידי מעילה. ואם פירשו לאחר הזריקה, לא נהנים,
מדרבנן, ולא מועלים^{1371 1372}.

משנה

כל הפסולים בין אלו שעלו ששנינו בהם שלא ירדו, ובין עצמות וגידים
שהעלה כשהיו מחוברים, אם פקעו מעל המזבח לארץ, אין צריכים
להחזירם¹³⁷³. וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר.

איברים שפקעו מעל גבי המזבח קודם חצות יחזיר, ומועלין בהן, מפני
שעדיין הם בני מזבח. לאחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהם, כיון שהם
כמעוכלים הם דבר שנעשית מצותו ואין מועלין בו.

כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו, כך הכבש מקדש. כשם שהמזבח
והכבש מקדשין את הראוי להן, כך הכלים מקדשין.

גמרא

המשנה מדברת בשרידי שואלת הגמרא, במה המשנה מדברת, אם באיברים
שפקעו שעדיין לא נשרפו לגמרי ויש בהם ממש,
הרי חייבים להחזירם למזבח ויש בהם מעילה אפילו לאחר חצות? ואם

1371 כרבי ישמעאל שלומד מ"לו יהיה" שבאשם, ופירשו לאחר זריקה שהותרו לכהנים בזריקה עם הבשר.
רש"י.

1372 גרסת רש"י היא ופליגא דר' אלעזר דא"ר אלעזר פירשו לפני זריקה מועלין בהן לעולם. ויש ספרים
שגורסים מועלין בהם עד זריקה. תוס'.

1373 רש"י פירש בכולן בין הפסולים ובין הגידים והעצמות. ולפירושו במה ששנינו לא יחזיר ובגמ' אמרו
שמשלה בהם האור יעלו אפ' לומר שפקעו במשנה הוא לאחר שנתעכלו קצת כמו אברים שפקעו, שמעמידים
בגמ' בשרירי. אבל משלה בהם האור הוא כשמשלה בהם האש מעט ולא נעשה מצותם, ולכן יחזירו. אבל לפי
מה שפירש בקונטרס לא יחזיר שאין צריך להחזיר לא קשה מפני שאפ' לומר שיעלו אם ירצה, אבל אין חובה
להעלותם. ועוד י"ל שפקעו הוא כשפקעו מאליהם וירדו יעלו, יש במשמע שהורידם. תוס'.

אין באיברים ממש, אפילו קודם חצות אין חייבים להחזירם? עונה
הגמרא, המשנה מדברת באברים שנתקשו מחמת האש ששלטה בכולם
ונשרפו כעצים יבשים, אבל לא נעשו עדיין פחם.

לרב כ' אחד או' וכ' חציו ומנין לומדים שאיברים שמשלה בהם האש נחשבים
להקטרה וחציו להרמה

כמעוכלים אחרי חצות? רב אמר, כתוב אחד אומר כל
הלילה והקטיר, וכתוב אחד אומר כל הלילה והרים¹³⁷⁴, כיצד מתקיימים
שניהם? חלק את הלילה, חציו להקטרה וחציו להרמה. ואם הבשר אינו
דשן ממש אינו נחשב כמעוכל, ואפילו האברים שנתקשו נקראים דשן
וראויים להרמת הדשן¹³⁷⁵ 1376.

תורמים תרומת הדשן מקרות הגבר ביו"כ מחצות ברגלים מאשמורה רא'

הקשה רב כהנא משמע מדברי רב
שלומדים מהכתוב שלפני חצות אינה

שעת הרמה, והרי שנינו במשנה במסכת יומא, בכל יום היו תורמים את
המזבח מקרות הגבר או סמוך לו מלפניו או מאחוריו. ביום הכיפורים
בחצות, וברגלים באשמורת הראשונה. ואם חצות הוא דאורייתא, כיצד
מקדימים את תרומת הדשן מהאשמורת הראשונה? אמר רבי יוחנן¹³⁷⁷,

שלומדים מהכתוב שאפשר לתרום תרומת הדשן כל הלילה¹³⁷⁸. האם אי
אפשר לדעת מהכתוב "הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה"
שזמן ההקטרה של העולה הוא עד הבקר ומדוע כתוב "עד הבקר"?

אלא צריך לומר ש"עד הבקר" נאמר לענין הרמה, תן "בקר" לבקרו
של לילה עלות השחר, בקר אחר ותשכים להרים את הדשן. וכיון שאין
1374 ובע"כ והרים נא' על כל הלילה שהרי לא כתוב ולבש הכהן בבקר מו' בד. אלא כל הלילה עד הבקר, ולבש
ההרים. כן שמעתי בסדר יומא. רש"י.

1375 אבל אי אפשר לומר שבשר ממש נקרא דשן. רש"י.

1376 רש"י פירש ושרירי שהם ראויים להרמה. התוס' כתבו שנראה שאינם ראויים להרמה שהרי אינם דשן. ומה
שאמרו חציו להרמה לא הרמה ממש אלא כעין הרמה, שאינם ראויים להקטרה. תוס'.

1377 תוס' כ' שרש"י מחק בפירושים הראשונים את המלה אלא ופי' שרבי יוחנן מפרש את הכתובים כרב חציו
להקטרה וחציו להרמה, אבל דוקא בשרירי. ומה שא' קודם לחצות הוא במעוכלים ולומדים מהכ' עד בקר תן בקר
לבוקרו של לילה שמעמידים אותו בהרמה. והמקום מסר את הדבר לחכמים לדמות כל מה שירצו לפי הצורך
להם. וזהו על פירוש זה איך מעמידים בהרמה את הכ' עד בקר שכ' בהקטרה. ועוד שבכל הספרים גורסים
אלא. וכתבו שנראה כגיר' הפירושים האחרונים שגורסים אלא ורבי יוחנן חולק על רב שאמר חציו להרמה,
שאפילו בדשן מעוכל יפה לא מקדימים. ורבי יוחנן אמר שכל הלילה נאמר על הקטרה ועל הרמה, שכל הלילה
כשר להקטיר כשאין מעוכלים, וכל הלילה כשר להרמה אם יש דשן מעוכל. ובהקטרה כ' בקר מיותר ליתן בקר
לבוקרו של לילה, והוא בשרירי שחצות עושה עיכול. תן השכמה אחת לבוקרו של לילה ובוקרו של לילה הוא
עמוד השחר, ונתן לו הכתוב בקר אחר לומר שאין צריך להקטיר מן השחר ואילך. וכיון שלא נתן זמן באותו בקר
ע"כ הוא חצות לילה. תוס'.

1378 כלומר מפרשים את הכ' כרב להשמיע שחצות עושה עיכול בשרירי. שקודם חצות הם בכלל הקטר ומחצות
ואילך הם ראויים להרמה כדשן. רש"י.

זמן לתרומת הדשן אלא של השכמה הכל נעשה לפי צורך השעה. וחכמים קבעו שבכל יום די לתרום בקרות הגבר או סמוך לו, ביום הכיפורים מחצות משום החולשה של הכהן הגדול שכל העבודה מוטלת עליו¹³⁷⁹. ברגלים שהיו מקריבים בהם קרבנות רבים תורמים מאשמורת הראשונה. וכמו ששנינו בסיפא של המשנה, לא היתה קריית הגבר מגעת עד שהיתה עזרה מלאה מישראל.

1379 תוס' כ' שכאן משמע שעבודת לילה כמו תרומת הדשן וסידור המערכה היו מוטלות על הכה"ג. ומשום חולשא דכהן גדול שיוכל לנוח אחר תרומת הדשן ולהפסיק כדי לעשות בנחת את שחיטת התמיד ועבודת היום. וריב"א פירש ביומא (דף כ:): שלא גרסו כאן כהן גדול שתרומת הדשן לא היתה בכהן גדול. וכן יסד הפיוט הוקמו מחצות אפרה לבערה בפייס דשן הבערה. ורבינו היה מפרש שא"צ למוחקו אלא שמשום חולשא דכהן גדול מקדימים את תרומת הדשן וסידור המערכה ושריפת אברים שלא נתעכלו מבערב בשאר כהנים כדי שהכה"ג להתחיל את עבודת מהבקר כשיעלה עמוד השחר לפני שיהיה רעב וחלש. תוס'.

